

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ,

ਕਪੂਰ ਜੇ. ਦੇ ਅੱਗੇ

ਜੈ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਂਸ਼ੀ, ਨਾਬਾਲਗ, ਮੁਦਈ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਝੰਡਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਦਾਰ

1950 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 375

ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 14 ਸਤੰਬਰ 1954

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਐਕਟ (1913 ਦਾ 1)-ਸੈਕਸ਼ਨ 15-ਸੈਕਸ਼ਨ 15(ਸੀ) ਵਿੱਚ "ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਦੂਜਾ।

684

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII]

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਮੂਲ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 15(c) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ "ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਭਗਤ ਹੀਰਾ ਨੰਦ ਬਨਾਮ ਲਾਲ ਖਾਨ (1), ਉੱਤਮ ਬਨਾਮ ਬੂਟਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਸੱਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਜਾ ਸਿੰਘ (3), ਬੀਜਾ ਬਨਾਮ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (4), ਬਸਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ (5)। , ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ (6)। ਉੱਤਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ (7)। ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (8) ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਲਾਭੂ ਰਾਮ (9), ਪਰਭੂ ਬਨਾਮ ਸ਼ਮਸ਼ੇਦ ਦੀਨ (10) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਰੋਹਤਕ, ਮਿਤੀ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1950 ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਈ.ਐਲ. ਤਨੇਜਾ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਰੋਹਤਕ, ਮਿਤੀ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1949, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਣਾ।

ਐਫ.ਸੀ. ਮਿਟਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਚ.ਆਰ. ਸੋਢੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਕਪੂਰ, ਜੇ.-ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਰੋਹਤਕ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਦਿਘਲ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਪੂਰਨ ਨੇ 2 ਫਰਵਰੀ 1943 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡ ਗੰਗਟਨ ਵਿੱਚ 3 ਵਿੱਖੇ 4 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ 2500 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਲਸੀ, ਮੁਦਈ, ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਇਆ

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

685

ਰੁ. 600 ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪਾਨਾ ਦਇਆ ਰਾਮ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪੈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੈਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 4, ਅਤੇ ਪਨਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 5 ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਵਿਨੀਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਪੂਰੂ ਬਨਾਮ ਸ਼ਮਸੁਦੀਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਪਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵੰਸ਼-ਸਾਰਣੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:-

"ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ. 4 ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 1 ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨਕਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇੱਕ ਗੰਗੂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਦੀਘਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜਮਾਂਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਗੰਗਟਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣੀ। ਉਸ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਇਹ ਵੰਡ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ, ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ 1879 ਤੱਕ 22 ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲੰਘ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਪਾਨਾ ਸਨ। ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਨਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨੁਮਾਇਸ਼ P. 5 ਤੋਂ P. 8 ਚਾਰ ਪੈਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਸਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪਾਨਾ ਇੱਕ

686

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

ਵੋਲ. VIII

ਵੱਖਰੀ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਨਾ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ।

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 2 1879 ਦੀ ਵੰਸ਼-ਸਾਰਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੋਬਿੰਦ 13ਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਗੰਗੂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਵੰਸ਼ਜ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰ ਜੋਧਨ, ਭੋਪਤ, ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਹਰਮਲ ਅਤੇ ਨਿਹਾਲਾ ਸਨ। ਜੋਧਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਰਮਨ, ਭੋਜਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਆਮ ਕੌਰ ਸਨ। ਰਮਨ ਦਾ ਪੋਤਾ ਘਾਸੀ, ਭੋਜ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨੰਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਆਮ ਕੌਰ ਦਾ ਪੋਤਾ ਦਯਾ ਰਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਨ। ਭੋਪਤ ਦਾ ਪੋਤਾ ਕਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਪਾਨਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ (1) ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, (2) ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪੈਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ਮੀਲਟ ਜੁੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, (3) ਚਾਰਾਂ ਪਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਖੇਤਰੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ (4) ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਬਜ਼ਾ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਮਾਪ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜੱਦੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਦਈ ਹੁਣ ਇਸ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਫ਼ੀਅਤ-ਏ-ਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪੈਨਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਾਰ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਉੱਥੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਪਿੰਡ ਦੀ ਚਾਰ ਪੈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੈਨਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਪੂਰਵ-ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਾਲ ਦੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀਅਤ-ਏ-ਦੇਹੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੂਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ ਜੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜਾ "ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(c) ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

* * * *
* * * *

ਦੂਸਰਾ, ਪੱਟੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹੋਰ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ 'ਪੱਟੀ' ਜਾਂ 'ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਹੀਰਾ ਨੰਦ ਬਨਾਮ ਲਾਲ ਖਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲਾਅਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕੇ ਕਿ ਭਾਗ ਵਿੱਚ 'ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ- ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਪ-ਮੰਡਲਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਇੰਨੀ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਤਾਰਫ਼ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ - ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉੱਤਮ ਬਨਾਮ ਬੂਟਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ, ਪੱਟੀਆਂ ਦੀ ਚੁਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੈਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਜਾ ਸਿੰਘ (2) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪੈਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲਾ ਰਾਮੇਨ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਕਮ-ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ-ਧਾਰਕਾਂ ।

ਬੀਜਾ ਬਨਾਮ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (3) ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਇਲਾਕਾਈ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਖੇਵਟ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੈਟੀਆਂ ਜਾਂ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ (4) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲਾਅਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਮਰੂਪਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਤੇ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ

ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੈਲਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਹੁਦਰੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਲੰਬੜਦਾਰ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜੈਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬਣਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਸਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਠੂਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸ਼ੇਮੀਲਾਟ ਠੂਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਠੂਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਠੂਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਖੇਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਠੂਲਾ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਸਨ।

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ (2) ਵਿੱਚ ਝਗੜਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਾਖ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਲਾਇਲਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ।

ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੱਟੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਾਰੇ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ, ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਦੇ ਘੁਸਪੈਠ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਦੇ ਆਗਮਨ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਲਗਭਗ ਹਾਲ ਹੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕਮਾਤਰ ਸਬੰਧ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

690

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII]

ਉੱਤਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ (1), ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਪੱਟੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੋਈ ਅਸਲ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਿੰਨਤਾ ਸੀ।

ਅਗਲਾ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜਾ ਪਿੰਡਾ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ (3) ਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਦੇ ਟੈਰਾਫ਼ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ, ਕਬਜ਼ਾ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਮਾਪ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੀ।

ਕੇਰਨੇਲੀਅਸ, ਜੇ., ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਲਾਭੂ ਰਾਮ (4) ਵਿੱਚ, ਉਸ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਖੇਤਰੀ ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਸ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵੰਡ ਖੇਵਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਰਭੂ ਬਨਾਮ ਸ਼ਮਸੂਦ ਦੀਨ (5) ਵਿੱਚ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 15 (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ,

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

691

ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੈਫੀਅਤ-ਏ-ਦੇਹੀ ਕੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੰਡਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਮਰੂਪਤਾ 'ਤੇ, ਫਿਰ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਉਪ-ਵੰਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪੈਰਾ (7) ਦੇ ਪੰਨਾ 201 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ-

“ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 1944 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1396 ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਮੈਂ 21 ਪੀ.ਆਰ. 1915 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਤੀ ਦੀ ਵੰਡ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਸੀ,

ਇਸ ਸਬਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੈਫੀਅਤ-ਏ-ਦੇਹੀ ਵੱਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੇਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੈਫੀਅਤ-ਏ-ਦੇਹੀ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ੈਲਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੈਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

692

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਪਿੰਡ ਸੋਹਾਣਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ੈਲਾਂ ਨੇ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਮਰੂਪਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1852 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ੈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜੱਦੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਬਜ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਬਾਅਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ੈਲਾਂ ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਨ।"

ਉਸ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਜ਼ੈਲਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਮੀਲਾਟ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਖੇਤਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀਆਂ ਕੋਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸ਼ਮੀਲਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਝ ਮਿਲਾਪ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੈਲਾਂ ਜਾਂ ਪੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਇਹ ਕੇਸ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਕਿ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ "ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। " ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15(e) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵੰਸ਼ ਕਾਰਨ ਇਕਸਾਰਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।